

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid  
T.a.v. mevrouw drs. J. Klijnsma  
Postbus 90801  
2509 LV DEN HAAG

Datum  
6 september 2013

Geachte mevrouw Klijnsma,

**Als toezichthouder en centrale bank hecht DNB belang aan een goed pensioenstelsel. Een stelsel dat voorziet in adequate aanvullende pensioenen, waarbij een evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers voorop staat en dat bijdraagt aan economische stabiliteit en groei.** De afgelopen maanden heeft DNB intensief met uw departement gewerkt aan een nieuw financieel toetsingskader (ftk) voor pensioenfondsen. Het voorontwerp voor deze nieuwe wetgeving maakt de invoering mogelijk van een nieuw, reëel pensioencontract. Daarnaast strekt het tot verbetering van het financieel toetsingskader voor het bestaande, nominale pensioencontract.

**DNB kan zich goed vinden in de voorstellen, en beschouwt deze als een noodzakelijke stap voorwaarts op weg naar een houdbaar pensioenstelsel.** DNB is het met u eens dat er nu maatregelen nodig zijn om de financiering van pensioenen verder te verstevigen. Een voortvarende aanpak is essentieel voor het noodzakelijke herstel van vertrouwen in het pensioenstelsel, zodat het draagvlak daarvoor behouden blijft. Ook met het oog op het herstel van het consumentenvertrouwen is duidelijkheid over de toekomst van het stelsel van belang. Daarom is het noodzakelijk dat de beoogde structurele verbeteringen snel worden geïmplementeerd. Deze urgentie is al overtuigend benadrukt in de analyses van de commissies Goudswaard en Frijns (2010). De suggesties zoals in deze brief verwoord, kunnen naar onze inschatting goed meegenomen worden in het vervolg van dit wetstraject zonder dat dit tot vertraging hoeft te leiden.

1. Visie van DNB op het nieuwe financiële toetsingskader: opmerkingen bij het consultatiewetsvoorstel

**Het financieel toetsingskader in een toekomstbestendig pensioenstelsel kenmerkt zich door evenwichtigheid, stabiliteit en een adequate beoordeling van de financiële opzet van pensioenfondsen.** Die financiële opzet moet sporen met de ambities en de gecreëerde verwachtingen. Verder is transparantie essentieel zodat deelnemers weten wat ze aan pensioen kunnen verwachten en met welke waarschijnlijkheid.

*Evenwichtigheid*

**Een duurzaam pensioenstelsel vereist dat de pensioencontracten een evenwichtige verdeling laten zien van mee- en tegenvallers tussen generaties.** Dit komt de laatste tijd steeds nadrukkelijker naar voren in discussies over het Nederlandse pensioenstelsel. Het bewaken van dit evenwicht is in de eerste plaats aan de partijen die het pensioencontract sluiten. Door dit contract zo compleet mogelijk uit te schrijven, leggen zij op voorhand vast hoe mee- en tegenvallers worden verdeeld. Bijvoorbeeld via verdeelregels voor schokken op de financiële markten (AFS) en in de levensverwachting (LAM) in het reële contract. En via de verplichting in het nominale contract om een beleidsplan op te stellen. Fondsen geven zo op voorhand aan welke maatregelen ze nemen in bepaalde situaties. Het transparant maken van herverdelingen geeft fondsen tevens de mogelijkheid om die effecten te verantwoorden aan hun deelnemers. Dit bevordert dat deze effecten worden gedragen door de belanghebbenden en draagt bij aan het herstel van vertrouwen.

**In de tweede plaats dient ook het toetsingskader het generatie-evenwicht te bewaken. Het wetsvoorstel impliceert al een belangrijke verbetering voor dit evenwicht, bijvoorbeeld als gevolg van de voorgestelde regels ten aanzien van indexatie en de kostendekkende premie, en de meer complete contracten.** DNB pleit ervoor om daarnaast helder te maken dat pensioenfondsen zich bij de vervulling van hun taak ook richten naar de belangen van bij het pensioenfonds betrokken generaties en zorgen dat deze zich op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het premie- en indexatiebeleid, wijzigingen in de pensioenregeling en ook het “invaren” in het reële contract. Risicodeling is een belangrijke pijler in ons pensioenstelsel. Risicodeling maakt het mogelijk om meevallers en tegenvallers te delen over generaties en draagt zodoende bij aan stabielere premies en uitkeringen. Deze solidariteit tussen generaties is een sterk kenmerk van ons huidige stelsel, maar is tegelijkertijd niet vanzelfsprekend. Een onevenredige belasting van generaties kan het collectieve karakter van het stelsel onder druk zetten. Wanneer pensioenfondsen zich expliciet richten op de belangen van generaties en dit evenwichtig doen, kan het vertrouwen van verschillende generaties in het pensioenstelsel worden versterkt. Aan DNB valt dan de verantwoordelijkheid toe om erop toe te zien dat pensioenfondsen hier ook invulling aan geven. Concreet betekent dit een toetsing vergelijkbaar met de toetsing door DNB zoals die thans al geldt bij een kortingsmaatregel: in dit geval beoordeelt DNB of bij de kortingsmaatregel sprake is van evenwichtige belangenafweging.

Evenwichtigheid raakt ook de waardering van verplichtingen. Bij de waardering van de verplichtingen in het reële contract rekenen fondsen met dezelfde, voorgeschreven, op- en afslagen in de discontovoet. Dit heeft een belangrijk voordeel. Het zorgt er namelijk voor dat een pensioenfonds zich niet rijk kan rekenen door het beleggings- of indexatiebeleid te veranderen. Een objectieve aanpak met uniforme op- en afslagen, zoals in het wetsvoorstel opgenomen, is goed werkbaar en draagt bij aan de evenwichtigheid van het stelsel. Het borgen van generatie-evenwicht blijft hierbij, zoals ook in de vorige alinea is toegelicht, een belangrijk aandachtspunt.

### *Stabiliteit*

**Een belangrijke winst van het wetsvoorstel is dat het de afhankelijkheid van dagkoersen vermindert.** Zo worden onnodig grote schommelingen in premies en uitkeringen voorkomen. Dit is goed voor het vertrouwen in het pensioenstelsel en bovendien ook macro-economisch gezien wenselijk.

Verskillende elementen uit het nieuwe ftk leiden tot stabiliteit. Naast het uitsmeren van schokken zorgen dekkingsgraadmiddeling, de egalisatiereserve en de Ultimate Forward Rate voor stabiliteit. Uit oogpunt van macro-economische stabiliteit is het wenselijk om te streven naar verdergaande stabiele premies, waarbij uiteraard een balans moet worden gevonden tussen premiestabiliteit en te langdurig te laag vastgestelde premies.

### *Adequate beoordeling financiële opzet*

**Het nieuwe ftk bevat een aantal goede aanpassingen van de toezichtinstrumenten, zoals de introductie van een haalbaarheidstoets.** Deze toets gaat na of de financiële opzet op lange termijn in overeenstemming is met een realistische ambitie. Daarnaast worden de eisen aan het beleggingsbeleid verduidelijkt door een nadere invulling van het prudent person beginsel. Dit laatste geeft pensioenfondsen duidelijkheid over wat er van ze wordt verwacht en stimuleert ze het beleggingsbeleid en risicobeheer optimaal in het belang van de deelnemers in te richten.

### *Transparantie*

**Transparantie is van wezenlijk belang voor het behoud van draagvlak.** Deelnemers moeten kunnen weten waar zij aan toe zijn wat betreft hun pensioen. Realistische communicatie over de verwachte uitkeringshoogte en over de risico's die daarbij horen is nodig, maar tegelijkertijd geen geringe uitdaging voor pensioenfondsen. De uniforme methode voor het berekenen van pensioenkoopkracht en -risico's, die recent met vereende krachten is ontwikkeld (AFM, CPB, DNB, SZW, Pensioenfederatie en sociale partners) maakt dit voor fondsen en andere uitvoerders realiseerbaar.

## 2. Mogelijke aanvulling op het nominale contract

**De brief bij het voorontwerp noemt een mogelijke aanvulling op het nominale contract.** In het bijzonder de mogelijkheid om de financiële opzet in te richten op het bestendig streven naar toereikende dekking van verplichtingen en buffers enerzijds en financiële schokken uit te smeren over een periode van maximaal tien jaar anderzijds. Het spreiden van financiële schokken kan bijdragen aan stabiele uitkeringen voor de oudere pensioendeelnemers. Bovendien is bij introductie van de spreidingssystematiek de complexe problematiek van het invaren waarschijnlijk minder aan de orde.

**Een aandachtspunt bij dit voorstel is dat fondsen niet langdurig in herstel blijven.** Als fondsen elke nieuwe schok opnieuw over tien jaar mogen uitsmeren, neemt de kans toe dat ze lange tijd in herstel blijven. In dat kader is het wenselijk om fondsen te verplichten vooraf helderheid te geven over de wijze waarop wordt omgegaan met de kosten van toename van de levensverwachting, rekening houdend met het karakter van het nominale contract. Het is kortom belangrijk om ook het nominale contract completer te maken door het beleid van

2013/516650

pensioenfondsen zoveel mogelijk op voorhand uit te schrijven.

**DNB vindt dat met het nieuwe ftk een belangrijke en goede stap wordt gezet in de richting van een houdbaar pensioenstelsel.** Als adviseur blijft DNB hier ook de komende periode graag aan meewerken. Tot slot onderschrijft DNB de reactie van collega toezichthouder AFM op het nieuwe ftk.

Hoogachtend,



Mw. Mr. A.J. Kellermann,  
directeur